

in een onzer provinciesteden maakte mij echter duidelijk, dat dit niet het geval is. Een ervaren arts zeide nl., toen hij bij het lijk van een Israëliet dit verschijnsel waarnam, dat hij nu toch ook begon te gelooven, wat men zoo vaak vertelt, nl. dat de Israëlieten hun lijken soms mishandelen. Hij gaf van zijn verdenking zelfs kennis aan den burgemeester, en het een en ander was grievend voor de betrokkenen en voor den arts zelf ten slotte zeker niet het minst onaangenaam.

Ik zou daarom in het algemeen wel willen waarschuwen voor het aannemen van geweldpleging, indien wij bij lijken verschijnselen zien, die ons onbekend zijn. Vergissingen in dit opzicht worden ons terecht zeer euvel geduid en strekken niet tot verhooging van het aanzien van ons beroep, vooral niet als men zich daarbij beroept op middeneeuwsche sprookjes.

Wat in het bijzonder bloedingen betreft, wil ik voor hen, die ze nog niet met eigen oogen hebben waargenomen, mededeelen, wat daarover bijv. wordt gezegd in E. R. VON HOFMANN'S *Lehrb. d. gerichtl. Medizin* (5de Aufl. 1891, bldz. 515). „Daher können wir sie (die Ecchymosen) nicht bloß beim sogenannten mechanischen Erstickungstod, sondern auch bei dem aus inneren Ursachen (z. B. Epilepsie) entstandenen . . . finden” . . . „Unter günstigen Bedingungen können die den subepithelialen Ecchymosen zu Grunde liegenden Extravasate zum Durchbruch des Epithelüberzuges und dadurch zu Blutungen auf die freie Fläche der betr. Schleimhaut führen. Dies scheint häufig an der Nasenschleimhaut zu geschehen, woher der nicht seltene blutige Ausfluss aus der Nase . . . sich erklärt”.

Hoogachtend,

Amsterdam,
6 Februari 1913.

Uw dv.
H. PINKHOF.

EEN HEUGELIJK FEIT

Collega HERS maakt in n°. 5 van dezen jaargang melding van het heugelijk feit, dat het Zaandamsch ziekenfonds het eerste is geweest, dat de hoofvoorwaarden van het bindend besluit uit eigen beweging heeft aanvaard. Zeker: van Zaandam begint de victorie in deze en het is te hopen, dat de wensch van collega HERS vervuld wordt, dat alle ziekenfondsen dit voorbeeld vrijwillig, en ik voeg er bij „spoedig”, mogen volgen. Dit is mogelijk, maar ook het natuurlijk gevolg, als de artsen, die reeds aan ziekenfondsen verbonden zijn, niet alleen voorstemmers van het bindend besluit blijken te zijn, maar ook voorstanders, anders kon dit heugelijk feit wel eens in een bedroevend feit verkeeren. Ik begrijp trouwens toch niet, waarom dit half jaar slechts één ziekenfonds deze hoofvoorwaarde in haar statuten opnam, daar zij niet alleen in het belang is van de ziekenfondsleden, maar ook een eisch van collegialiteit.

Leeuwarden, 2 Febr. 1913.

D. A. DE GROOT.

VACCINATIE.

In de Wenken in Januari 1901 openbaar gemaakt door de vereeniging ter bevordering der koepokinenting staat: „Zooveel mogelijk moet de inenting plaats vinden op beide armen. Aan te bevelen is 10 prikjes of sneetjes op elken arm 5” ; en ibidem in 1912 staat: „Bij iedere inenting worden vijf

prikjes of schrapjes in de huid van het entveld gemaakt. Meer dan vijf of minder dan vijf is in strijd met de wet."

Het wil mij toeschijnen, dat deze laatste „wenk" aanleiding zal geven tot misverstand. Wat toch is het geval? In het Kon. besluit van 29 Febr. 1912, S. 97 staat in art. 3: „Bij elke inenting worden met het, met entstof bedeelde, instrument vijf schrapjes van ongeveer één centimeter lengte en ongeveer twee centimeters van elkaar verwijderd, of vijf prikjes, ongeveer twee centimeters van elkaar verwijderd, in de huid van het entveld gemaakt".

Werden dus vroeger *aanbevolen prikjes of sneetjes*, nu worden *voorgeschreven prikjes of schrapjes*. Dit evenwel daargelaten. Iets anders is, dat veel artsen het nu zóó opvatten, alsof voortaan vijf prikjes of schrapjes voldoende is voor één persoon.

Allereerst zij opgemerkt, dat in boven aangehaalde Wenk van 1912 blijkbaar vergeten zijn de woorden: „in de huid van het entveld", zoodat die zin moet luiden: „Meer dan vijf of minder dan vijf *in de huid van het entveld* is in strijd met de wet."

Vindt nu de vereeniging ter bevordering der koepokinenting tegenwoordig vijf prikjes of schrapjes voldoende, dus had zij vroeger te veel aangeraden? Of is de koepokstof sterker geworden? Of is zij van meening, dat de wet vijf prikjes of schrapjes, niet meer en niet minder verplichtend stelt voor één persoon? Of bedoelt zij één entveld op elken arm? Wat bedoeld wordt is uit de Wenken niet op te maken, juist omdat de woorden „in de huid van het entveld" zijn weggelaten. Nergens staat in de wet, dat één persoon maar één entveld mag hebben. Dit wordt blijkbaar overgelaten aan de geneesheeren, maar deze zullen hun licht toch moeten opsteken bij de bereiders der koepokstof.

De eene leek zal nu vragen: is de vaccine tweemaal zoo sterk als vroeger, de andere leek zal er een begin van het verdwijnen der vaccinatie in zien.

Het is dus te hopen, dat deze wenken verduidelijkt worden.

Boskoop, 20 Januari 1913.

H. H. VAN EIJK.

DE NIEUW-MODELS INENTINGSBEWIJZEN.

I.

Gelijk waarschijnlijk de meeste huisartsen kreeg ook ik deze week een bezending nieuwe „pokkenbriefjes" thuis. Met gemengde gevoelens heb ik dezen overvloed van papier en drukinkt bewonderd en nagelezen!

Dat de formulieren veranderd zijn in overeenstemming met het nieuwe Kon. besluit, wie zou dat laken? Dat zij onhandelbaar grooter gemaakt zijn, ook dat is mijn zaak niet, hoewel wat meer rekening gehouden had kunnen worden met de ruimte in een doktersschrijftafel. Erger echter lijkt mij de nieuwe methode van het afdrucken der voornaamste artikelen van het Kon. besluit, op de achterzijde! Dit is iets nieuws, waarvan ik de noodzakelijkheid niet inzie! Ook op de oude vaccinatie-biljetten staan de betrekkelijke wetsbepalingen niet. Dit is m. i. zeer terecht, daar ieder burger geacht wordt de wet te kennen. Op deze wijze consequent doorgaande moest met de geboorteacte wel het burgerlijk en strafwetboek medegegeven worden!

Ik voorzie echter voor ons weder onnoodige moeite en last, misschien wel